

GUTEK FILM

ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa
tel.: (+4822) 636 25 00, 636 25 02, fax: (+4822) 635 20 01
e-mail: gutekfilm@gutekfilm.com.pl <http://www.gutekfilm.com.pl>

FANNY I ALEKSANDER

Fanny och Alexander

scenariusz i reżyseria: **Ingmar Bergman**;
muzyka: **Daniel Bell, Frans Helmerson, Marianne Jacobs**; zdjęcia: **Sven Nykvist**;
występują: **Pernilla Allwin, Bertil Guve, Börje Ahlstedt, Kristian Almgren, Allan Edwall**

Szwecja/Francja/Niemcy 1982; 189 minut

- ◀ Oscar 1984 dla najlepszego filmu zagranicznego, za najlepsze zdjęcia, za najlepszą scenografię i kostiumy ▶
 - ◀ MFF Wenecja 1983 – nagroda FIPRESCI ▶
 - ◀ Nagroda Brytyjskiej Akademii Filmowej (1983) za najlepsze zdjęcia ▶
 - ◀ Cezar 1984 dla najlepszego filmu zagranicznego ▶
 - ◀ Złoty Glob 1984 dla najlepszego filmu zagranicznego ▶
 - ◀ nagrody Guldbagge 1984 dla najlepszego filmu, dla najlepszego reżysera ▶

Z okazji 20 rocznicy powstania nagrodzonego Oscarem filmu Ingmara Bergmana *Fanny i Aleksander* – jednego z najpiękniejszych, a zarazem ostatnich dzieł kinowych tego wybitnego artysty szwedzkiego – postanowiliśmy przypomnieć ten film polskiej publiczności i zakupiliśmy prawa do ponownej jego dystrybucji w Polsce.

Fanny i Aleksander to pożegnanie Bergmana zarówno z kinem, jak i z własnym dzieciństwem. Lodowaty chłód postaci, wielokrotnie pojawiający się w jego poprzednich filmach, w Fanny i Aleksander topnieje. Ostatnie dzieło Bergmana jest równocześnie jego najcieplejszym filmowym spojrzeniem na świat. Film kryje w sobie wszystkie głębokie wątki twórczości Bergmana – zmagania i samotność artysty, jego stosunek do Boga i ludzi, moc wyobraźni i siły próbujące ją unicestwić. Wokół tych „podskórnych” motywów reżyser rozwija historię rodziny Ekdahlów, szczególnie mocno eksponując dziecięce postacie Fanny i Aleksandra. W filmie pokazuje z jednej strony czar dzieciństwa, z drugiej – tajemne siły walczące o duszę małego człowieka (...). Fanny i Aleksander to podobny do wszystkich filmów i jednocześnie od nich odmienny utwór Bergmana. Po kameralnych dramatach szwedzki mistrz nakręcił prawdziwie epicką opowieść. To największe Bergmanowskie widowisko stanowiło równocześnie najdroższe przedsięwzięcie szwedzkiej kinematografii. Ponieważ produkcja pochłonęła mnóstwo pieniędzy, producent stał się celem ataków za podkopanie budżetu Szwedzkiego Instytutu Filmowego. Te głosy ucichły po premierze i kasowym sukcesie filmu na całym świecie – największym w karierze reżysera.

Fragment książki *Panorama kina najnowszego 1980–1995. Leksykon*; red. Barbara Kosecka, Anita Piotrowska, Wojciech Kocołowski, Kraków 1997

Obraz urzeka przede wszystkim swą warstwą wizualną, poczynając już od pierwszej sceny: długiej panoramy po eklektycznych salonach Babci, w których ma się odbyć uczta wigilijna. Wnętrze widzimy oczami małego Aleksandra, chłopca wrażliwego, obdarzonego poetycką wyobraźnią, toteż szczególnie wyczulonego na magiczne aspekty istnienia. I rzeczywiście, mamy wrażenie bezpośredniego „dotyku Kosmosu”, gdy olśniewający bielą posąg Afrodyty unosi dłoń w zapraszającym geście. Tak właśnie Bergman zaprasza wraz ze swoim bohaterem wszystkich widzów do wędrówki po wspaniałej, pięknej, choć nie pozbawionej także elementów okrucieństwa i grozy krainie swej artystycznej wyobraźni. Dom Ekdahlów jest wymarzonym miejscem dla dzieci. Ogromny, skomplikowany i wielobarwny, stanowi idealny labirynt dla przeżywania niezwykłych przygód (...). Ukazana przez mistrza Ingmara familia z pewnością do idealnych nie należy. Jej członkowie mają swoje słabości i grzeszki (Babcię łączył wieloletni romans z Izaakiem, Oskar jest słabym aktorem i niezbyt prężnym dyrektorem teatru, restaurator Gustaw Adolf rubasznie i dionizyjsko zapładnia kolejne służące, najmłodszy z braci to klasyczny życiowy nieudacznik), a jednak potrafią stworzyć swój własny świat i dać odpór „wyjącemu na bezdrożach zła”, które pragnie zakłócić ich bytowanie.

Witold Jabłoński, „Kino” 1997/5

Bergman mawiał: każdy film, który robię, uważam za film ostatni. Fanny i Aleksander miał być naprawdę ostatnim. I choć od czasu jego premiery (...) nadal odnosi sukcesy jako reżyser teatralny – Fanny i Aleksander rzeczywiście robi wrażenie ostatniego słowa, jest filozoficzną i estetyczną puentą całej twórczości. Charakterystyczne, że to ostatnie słowo szwedzkiego pesymisty jest pogodne, choć wypowiedziane ze świadomością, że nie da się przekroczyć progu tajemnicy. Bergman nie tyle odwraca się od spraw ostatecznych, co przeciwstawia mrokowi tajemnicy blask sztuki (...). Bohaterowie bergmanowscy, którzy zawsze tak bardzo męczyli się w jego dramatach, w ostatnim filmie godzą się z losem (...). Fanny i Aleksander, mając chwilami pozór krotchwili, farsy, jest przecież spowiedzią człowieka poszukującego nadziei, lecz skrzywdzonego.

Tadeusz Sobolewski, „Film” 1985/49

Ingmar Bergman – ur.14.07.1918 r. w Uppsala w Szwecji. Reżyser filmowy i teatralny, dramaturg, pisarz, scenarzysta. Jedną z najważniejszych postaci kina współczesnego. Studiował historię sztuki i literatury. Po ukończeniu nauki w 1941 r. debiutował najpierw jako dramaturg, później jako reżyser teatralny. Zaczął pracować w Szwedzkim Instytucie Filmowym, gdzie pomagał przy pisaniu scenariuszy. Jako reżyser zadebiutował w 1945 r. filmem *Kryzys*. W jego pierwszych filmach można zauważyć wpływy francuskiego realizmu poetyckiego. Pojawiają się także tematy, które potem staną się charakterystyczne dla stylu Bergmana: dramat niemożności porozumienia między mężczyzną i kobietą, problemy związane z metafizyką, moralnością, psychologią i wiarą. Kolejne filmy Bergmana *Wakacje z Moniką*, *Letni sen*, *Uśmiech nocy* ujawniły niezwykły talent reżysera i zapowiedziały takie arcydzieła, jak *Siódma pieczęć* czy *Tam, gdzie rosną poziomki*. W 1972 r. odniósł duży sukces na arenie międzynarodowej filmem *Szepty i krzyki*. W 1976, kiedy został aresztowany przez szwedzką policję podatkową, Bergman wyjechał ze Szwecji do Niemiec, gdzie nakręcił *Jajo węża*, *Jesienną sonatę* i *Z życia marionetek*. W latach 80. powrócił do kraju, aby nakręcić swój ostatni film kinowy *Fanny i Aleksander*. W latach 80. i 90. poświęcił się pracy w teatrze oraz realizował filmy dokumentalne, telewizyjne, pisał scenariusze (*Dobre chęci*, *Wiarołomni*). Bergman w swoich utworach rozważa sprawy życia i śmierci, wiary i zwątpienia, świętości i grzechu. Koncentruje się na duchowym konflikcie i rozpadzie osobowości, mówi o niemożności porozumienia, samotności. Nieustannie wykorzystuje w swoich dziełach wątki autobiograficzne. Jego filmy były licznie nagradzane na międzynarodowych festiwalach, m.in. w Cannes: w 1956 r. – *Uśmiech nocy*, w 1957 – *Siódma pieczęć*, w 1958 – *U progu życia*, w 1960 – *Źródło*, w 1974 – *Szepty i krzyki*, a w 1998 otrzymał Złotą Palmę za całokształt twórczości. Na festiwalu w Wenecji otrzymał specjalną nagrodę jury za *Twarz* (1959), a w 1971 otrzymał Złotego Lwa za całokształt twórczości. Jego trzy filmy *Źródło* (1960), *Jak w zwierciadle* (1961) oraz *Fanny i Aleksander* (1983) zdobyły Oscara dla najlepszego filmu zagranicznego. W 1998 roku na festiwalu Camerimage razem ze swoim wieloletnim współpracownikiem, Svenem Nykvistem, został wyróżniony specjalną Złotą Żabą dla najlepszego duetu: reżyser–operator.